

גלינבום ספר לי מה שאמר לו טולין באמריקא: משונה

הדבר שהיהודים שכוחם הוא בשכלם ובקומבינציות המרכבות שלהם  
במסחר - יהפכו בארץ לאנשי עבודה פשוטים, והמה עוד יותר שהיהודים  
שהשליטו את הרכוש בכל העולם - ישעבדו בארץ את הרכוש לפרוינציפיונים  
סוציאליסטיים... זהו הלך הרוח של היהודים מסוג זה. אולם למרות  
היות היהודי להוט אחרי כסף ובכל האמצעים ובשחרו לכסף יש לו טבע  
של דורס - חונך גם היהודי הזה בנשמה יתרה. עובדה היא שאין סותר  
יהודי קוטה את בניו לסוחרים.

ראש השנה תרפ"ט  
א' תשרי  
15 ספטמבר  
שבת

בעשר ורבע (באחור של  $\frac{3}{4}$  שעה) ישיבה עם הצ.ק. של  
פע"צ. בודיצבסקי - בשעה שהבונד ופוע"צ שמאל מצומצמים בשטח  
יותר קטן וכוכזים בערים גדולות - מכוזרת מפלגתנו על שטח יותר  
רחב ובמספר עירות יותר גדול, וקשה לשלוט מבחינה סידורית  
בסניפינו. עודנו במדה רבה מפלגה של נוער, אך אין לנו במה  
להעסיק את החבר מגיל יותר זקן הזקוק לענין מקומי: אין מוסדות,  
אין בחי ספר, אין כוח בעיריה ובקהלה. הבונד מושך את "דלות העם" -  
בעלי המלאכה הזעירים ויסד אגודה סוציאליסטית של בעלי מלאכה.  
במסבר האר"י אין אנו יכולים למשוך את החוגים האלה, היות שאינם  
יכלים לעלות לארץ.

אין בְּגוּשֵׁי הַחֲבָרִים מַסִּירוֹת לַמַּפְלָגָה וּמַשְׁמַעָה, כִּי אֵין  
מוֹסֵד שִׁיקְשֵׁר אוֹתוֹ, יוֹחֵר טוֹב קֶצֶח הַמַּצֵּב בְּעָרִים (בְּרִיסק, פִּינְסֵק,  
שֵׁשׁ לַמַּפְלָגָה בְּהֵן ב"ס. בְּעָלֵי עֵינֵן מַקְוִי מַסּוּיִם אֵי אֲפֹשֶׁר  
לְהַגְדִּיל אַחֲרֵי הַחֲבָרִים. אֵין הַמַּפְלָגָה יִכְלֶה לַחֲפּוֹס מִקּוֹם הַגּוֹן בַּפְּעוּלָה  
בְּחֵי הַסֵּפֶר. צִישָׁאוּ בִּידֵי הַבּוֹנֵד, וְאֵי אֲפֹשֶׁר לַחֲדוֹר שְׂמָה, גַּם לַחֲרֻבּוֹת אֵי  
אֲפֹשֶׁר לַחֲדוֹר - נִפְנִי שֶׁשֶׁ שְׁלֹמֹה הַסִּפִּירָה הַבּוֹרְגָנִית, אִם נִכְנַס לַחֲרֻבּוֹת -  
יִלְחֲסוּ בְּעָלֵי הַבְּחִים נִגְדָנוּ.

בַּסְלוֹנִים לֹא הִסְכִּימוּ חֲבָרֵינוּ לִקְבֹּלָה פָּנִים שֶׁל רִיִּס, כִּי  
בְּאַסְפָּה הָיוּ הִשָּׁה"צ צָרִיכִים לִשְׂרֵי עֵבְרִית. בּוֹעִידָה הָיָה גְלוּי שֶׁל שְׁנָאָה  
לְעֵבְרִית.

שְׁפִיזְמָן אֵינוֹ מַסְכִּים לְהַעֲרֹכָה בְּרִדִּיצְבִּסקִי בִּיחַס לַב"ס. הוּא  
מוֹסֵר שֶׁהַחֲבָרִים בְּגָלִיל וִילְנָא טוֹעֵנִים חָנוּ לָנוּ מוֹרִים וְנַמְסוֹר בִּידִיכֶם  
הַמּוֹן בְּחֵי סֵפֶר שֶׁל י.ש.א. גַּם הַהֲבֵרָאִיסְטִים אֵינֶם פּוֹעֲלִים. לְדַעַת  
שְׁפִיזְמָן הַתְּנַחֲגָה הַפְּרֻקָּצִיָּה שֶׁל הַמַּפְלָגָה בּוֹעִידָה א"י הַעוֹבֶדֶת, מַלְבֵּר יַחֲדִידִים,  
כְּהוֹגֵן. הוּא מֵאֲשִׁים אֶת הַדְּלֻגָצִיָּה שֶׁלֹּא עָכְבוּ אֶת הַהוֹמָנָה שֶׁל הַחֲרֻבּוֹת וְשֶׁל  
צ.ק. הַצִּיּוֹנִים הַבּוֹרְגָנִים.

בִּיר קוֹבֵל עַל הַהֲרָצָאוֹת הָאוֹפִסְטִימִסְטִיּוֹת שֶׁל הַחֲבָרִים הַקּוֹטִיִּים.  
אֵין כַּמֶּטֶט אֶף סִנִּיף אֶקְטִיבִי אֶחָד. הַמַּפְלָגָה אֵינָה קִייֶמֶת, אֶלֶא כַּשְׁמִינֵי  
עֵינֵן בַּחֲרֻבּוֹת. "הַהַצְלָחוֹת" בַּבְּחִירוֹת הֵן מְדוּמָוֹת. בְּבְרִיסק נִסְוֹגוֹנוּ  
אֲחֹרָ. אֵין לָנוּ שׁוֹם הַשְּׁפָעָה בַּחֲנוּעָה הַמַּקְצוּעִית, בִּימֵי הָעֲלִיָּה הָיָה לָנוּ  
הַשְּׁפָעָה בַּמִּזְרִץ, בְּפִינְסֵק כַּשֶּׁהִכְנַסְנוּ חֲלוּצִים לַאֲגוּדוֹת הַמַּקְצוּעִיּוֹת. יֵשׁ  
זְכוּת מוֹעֵט נִכְרוֹת - שְׁאֵינֵן מַחְקִימוֹת לַמַּעֲשֶׂה - זְכוּת הַמַּעֲשֶׂה הָעֵבְרִי. אוֹלֵם

יש זכויות מעולם לא נכרות - שהן מחקייסוה ומשפיעות - אנטיקונגורסיוס.  
 אין יסוד להערכת שחברינו הם 60% פועלים. חברינו הם נוער. אין  
 פעולה ארצישראלית, הצ.ק. לא חנך את החברים לפעולה קונגורסיסטית.  
 לא יצא אף חוזר אחד בשנת הקונגרס ע"ד השקל (פצ"ני אומר שנשלח  
 חוזר אחד, - אך ביר מכחיש). אין גם יחס לעבודה ארצישראלית עצמית.  
 פונט מציין שדוקא הסומנט הארצישראלי עמד לימין המפלגה  
 בבחירות. במקום שהציונים הלכו לחוד ונשענו על א"י - נכשלה  
 המפלגה. א"י הייתה הרכוש היחיד של המפלגה בבחירות, כמו שהקואו-  
 פרציה הייתה הרכוש של הבונד.  
 מאמרו של ברל נתן נשק בידי ההתאחדות להלחם נגד הליגות.  
 יש קושי בעבודה עצמית ארצישראלית, גם הציונים אינם מנהלים  
 פעולה ארצישראלית.

ריטוב - לא נכון שכווננו גדול במחוזות-הספר. בוילנא  
 היינו כוח, ועכשיו אנו אפס. אותו המצב בוולין. אין לנו כלום  
 ברובנו, אין לנו כלום בגליציה המזרחית. בצנסטוחוב היו לנו  
 בבחירות הקודמות 800 קולות, הפעם אי אפשר היה לאסוף ארבעה חברים  
 לישיבה. א"י אשמה בהרבה. היא יצרה את המפלגה המאוחדת ולא באה  
 לעבוד. אין פה גרעין, מעורה בפולין, שינהל את המפלגה.

טיגר מציין שגם במפלגות אחרות אין תנועה והסתדרות  
 אלא בנוער, מלבד בערים גדולות אחדות שיש בהן צבור פועלים סטבילי.  
 המצב הכלכלי בפולין אינו מאפשר באופן אובייקטיבי הסתדרות סטבילית.  
 אצלנו המצב עוד יותר רע מפני שחברינו עולים לארץ.

באנטיקונגרטסם אשמים החברים שאינם מבארים לחברים

את המלחמה שיש בקונגרס ובוה"פ.

4 1/2 ישיבה עם ההנהגה העליונה של השה"צ. פרומנסקי

מרצה על המצב בהשה"צ 180-200 קנים בפולין (לרבות וילנא, בלי

גליציה) 11.000 חברים, החל מגיל 12 ומעלה. חנוך חלוצי קבוצי

כפירים עד 13, צופים עד 17, למעלה קשישים. האחרונים בערך

3.000. יש חסיסה בשאלות חנוכיות. הסדרות השה"צ חדלה לטפל

רק בפעולה פנימית. עוסקים בקה"ק, בחרבות (חסיכה בב"ס והוראה

בחוכם), עבודת הקפא"י; בהעמולה לבחירות בקהלות חברי השה"צ לא

משתתפים, הם מצביעים על פי הוראות ההנהלה העליונה. השנה יאזו

להבשרה 200, המספר הקטן הוא לרגל חוסר עליה. מוכנים לעליה

150 איש, אחריהם יעלה קבוץ עליה ב' מקבוצי ההבשרה הקבועים

העובדים במקומות שונים. בא שנוי בהרכב החברים. מקדם היו

החברים בעיקר תלמידים, עכשיו יש בין הצופים והבוגרים כ-50%

חומר עובד. בעיקר בערי השדה. ההורים מתנגדים לעבודה שהשה"צ

רוצה להפוך ילדיהם לחלוצים. בערים הגדולות יש להם ילדי מתבוללים

שלומדים בהשה"צ גם עברית וגם יודית. בכל זאת רוכשים ע"י

הילדים את ההורים לציונות, למלה עברית; בחברה הציונית, בין

הבוגרות ובין הסוציאליסטית והפרוליטרית, יש יחס של אי הבנה

להשה"צ. אין יודעים סיבה של תנועת השה"צ, רואים רק את קלפחה

הצופית, בציונות העבודה יש יותר הבנה, אולם קובלים על הספרטיסמוס

של השה"צ. הדבר נודע סחוך קנאה, כי בהשה"צ יש הנוער המתוח

לקראת א"י. המפלגות רוצות להכנס לנוער של השה"צ, והשה"צ רוצה

בהתפתחות עצמית.

תנאי של השארות הבוגר בהסתדרות הוא - החלטה לעלות לארץ. אם לא תהיה עליה - יהיה הרס.

באגף העבודה - סכסוכי המפלגות הכשילו. יש אומרים שבכוונה הכשילו למען הפריע לאחד בארץ (גוטלהף). ההתאחדות יצאה מפני שהיא מעוט, מפני שחוששת להשפעה משמאילה על חבריה, וחוששת להתגברות פוע"צ. ההתאחדות האמינו שהם כוח, ולא רצו בגלוי חולשתם. דורשים ועד פריטטי. השח"צ מחנוד, אך עם פוע"צ בלבד אינם רוצים להשאר. אגף העבודה בצורה של ליגה הכרחי, בו ימצאו הקון חבריהם שלא יכלו לעלות לארץ. הם הציעו רשימה של אגף עבודה בבהירות לעיריות, אך ההתאחדות האמינה שהיא כוח ולא רצו להתחלק במנדטים. בורשו קמלו לבחירות לעיריה 900 קולות, ולמנדט נחוצים יותר סאלטים. גם לקונגרס הציע השח"צ רשימה אגף העבודה. ההתאחדות גם להבא, כי לא יסכימו למפתח של הבחירות לקונגרס, בטענה שלקונגרס האחרון זכו פוע"צ בשל קולות השח"צ. דרוש לחץ מצד הפה"צ. שורר מחלילה לחץ ודרש מהם ליגה, אך לאט נצטרף לעבודת ההתאחדות.

על שאלתי מה הן הפרספקטיבות למשיכת חוגים חדשים בבביל הקונגרס שלנו והפעולה שאחריו - ענו: שמאל אין תקווה. אישים שמאליים נייטרלים אין פה, ואישי המפלגות לא יצטרפו. אנשים - גם כן לא. אולי מהנוער השמאלי, הפרולטרי שאינו עדין במפלגות. לדעה אחדים לא יצטרף גם הנוער אם פוע"צ שמאל לא ישחקף בליגה. מחוגים אחרים באים בחשבון הסטודנטים היהודים (בורשו, וילנא, לבוב, קרקוב) שמספרם מגיע לאלפים, 60% מהם ציונים, השאר בונד,

קומוניסטים פוע"צ שמאל. רבם אפסיים בכלל, דואגים לעצמם ומבקשי קריירה. אינם עוסקים גם בשאלות אינטלקטואליות, רק הסטודנטים הקומוניסטים יש בהם עניין. במרכז הארצי של הסטודנטים היהודים יש אלחנן לוין - רויזיוניסט, שחור, אריה צייטלין - עת לבנות, טרסמן ריאקציוני, מיוצאי הש"צ, הימלסרב - על המשמר, פרסטר - פוע"צ ימין. יש גם אגודת סטודנטים וגימנזיסטים ציונות - ירדניה (לירדניה בורשו יש אלף חברים), את אחדים מהם יש לדבר: פרגודשטיין - על המשמר, אפרת - התאחדות. יש אגודת חרות - סטודנטים פוע"צ ימין. אפשר לרכוש אגודות נוער המאורגנות ב"גדודי קה"ק", אגודת "מעמילים" בורשו - נוער עברי, חלוצי השפה העברית בגליציה, הסתדרות נשים ציוניות - בראשן עומדות רחל שטיין ופועה יקובסקי.

ערך גדול לעתיד חנוכתנו יש לחנוך. אין מורים מתאימים והגונים. על פי רוב הם בטלנים, גם זרים ליהדות ומחבוללים. מהארץ יהיה קשה להביא מורים מסבוח פוליטיות ויש צורך בסיסניריון עברי למורים.

אחרי השיחה הראונו את הסוסדות והסידורים וארגוני הגדורים של הקן הורשאי. נוכחתי באספת קן אחד - והפנים הצעירים והיפים הרהיבו את העין. דבור עברי - וגם פולני.

10 בערב. ישיבה עם החלוצ. מסרתי דעת חברי הש"צ על עניין הקונגרס. דובקין בעד הכרזה מהירה על קריאת הקונגרס ולא לדחות אחרי הקונגרס הציוני, אולם למען הכנה בפולין דרושים

עשרות אנשים מהארץ בפולין ובמזרח אירופה. חנאי מוקדם חשוב לקונגרס האחד בארץ. בפולין צריכים להשתתף רק ע"י בהירות, גם האנשים כמו גרינבוים צריכים להבחר. לדעת דובקין ישתתפו בבחירות לקונגרס 30.000 איש. הליגה תעסוק לא רק במגביות של ההסתדרות, אלא גם בתעמולה והסברה, בבחירות לקונגרס. בנארי מציץ ליסד בחוץ הליגה בלוק-עבודה של המפלגות, החלוצ והשה"צ לשם אחד פעולה בציונות, בבחירות לקהלות, לעיריות וכדומה. לינקובסקי חושש, שאם כי הבחירות לוועידה הראשונה בפולין הכניסו התעוררות, עלולות הבחירות אחרי הכשלון לרפות הידים. כי הלק בלתי מפלגתיים נחרקו לרגל הסכסוכים בוועידה. (אלה שהו בחלוצ, בהשה"צ, או אלה שעזבו את המפלגות). להשתתפות ההתאחדות יהיה ערך רב.

ברדיצבסקי כובר שלא החלוצ והשה"צ אלא המפלגות יהיו הכוח העיקרי בליגות. מפלגת פוע"צ רכזה בשנה האחרונה בבחירות לעיריות 20.000 קולות (חברים מעירים: קולות הלוצים ושומרים והוריהם). הליגה צריכה לעסוק בארגון העליה (לא החלוצית) אינפורמציה, קואופרציה של עולים, קורסים לשפה לעולים, בהוצאת עתונות.

עברנו לשאלת הנוער. בן ארי: החלוצ ותהה"צ פנו להשה"צ ולגורדוניה לבטל את ההסתדרות הקיימות ולהתמזג להסתדרות נוער אחת עד גיל 18, ואח"כ יהיו בחלוצ כולם. בדנציג התברר שזה אי אפשר - כי גורדוניה והשה"צ התנגדו. במקום זה הציע ברית נוער בכל ארץ. תהה"צ דרש בהירות פריטטיות, השה"צ וגורדוניה התנגדו, והסכימו רק לוועדות פריטטיות במקומות.

החלוץ הצעיר הרשה מקולם את חבריו מגיל 16 ומעלה להמציא גם בארגונים מפלגתיים (פרייהייט, גורדוניה). בוועידה האחרונה (דצמבר 1927) נתעוררה שאלה זו מחדש. היה קושי באסור שייכות לארגונים אחרים. הצעיר נמשך לעניינים פוליטיים, יש רצון לחברי הנוער המפלגתי להכנס לחלוץ, ולא רצוי לדחותו עד שיהיה בן 18, אולם מאידך גיסא מוציאה הפוליטיקא את הנוער מסביבתו ומכניסתו לעולם אחר. יש גם ככנה האידישיות של פרייהייט. הוועידה החליטה שבמשך השנה חאסר הכניסה לארגונים מפלגתיים, לא יוצאו אלה שכבר שייכים, ובעוד שנה יעמוד העניין לבירור חדש. היה גם סכסוך בדבר שחוף כעולה עם חרבות בסידור שקורי ערב. החלט על קואורדינציה עם חרבות (בספריות, שקורי ערב). עד היום נלחמים פוע"צ שבמפלגה נגד זה.

הקשישים של השה"צ אינם נכנסים לחלוץ (החברים מכחישים שמספר הבוגרים בהשה"צ עולה ל-3,000, כפי שהגידו לי חברי השה"צ). השה"צ מתנגד לקשר האורגני בין ההה"צ ובין החלוץ. גם מוסדות ההכשרה של השה"צ מובדלים מהחלוץ - וזה מקרה יחיד בעולם, קרע זה יש רק בפולין. השה"צ דרש בחור לכניסה בוגריו לחלוץ השנואה של השה"צ לההה"צ ביחס לתקציב, אבטונומיה של חברי השה"צ לחלוץ. לשתי דרישות אלה הסכים החלוץ בדנציג, לדרישה השלישית - שהחלוץ לא יעסוק בחרבות ובחנוך, אלא בהכשרה ועליה, כי בחנוך יכולה לעסוק רק חנוכה נוער ויוצאי נוער - לא הסכים החלוץ. הנמוק הפנימי של ההנגדות השה"צ לכניסת בוגריו - הוא הפחד שהם יבלעו בחוץ החלוץ.

עכשין בא השה"צ בהצעה יחדשה: לא יתנגדו לפעולה

חנוכית של החלוצ בחנואי שהתקציב לענייני חנוך ינתן קודם כל להסתדרות חנוכיות, ורק השאר יוכל החלוצ להוציא למטרות חנוכיות, אם הצעה זו תתקבל - יכנסו לחלוצ. לדעת דובקין יש לקבל הצעה זו. השה"צ עכשיו חושש להיות מחוץ לסידורי העליה הנמצאים בידי החלוצ. לא הצליחו בארגון קרן חלוצ בניגוד לקרן החלוצ.

ב' חשרי  
16 ספטמבר  
יום א'

ורשביאק סופר המומנט ראין אחי - על המצב בארץ,  
על ברוסל, המועצה, המצב בציונות, התכוננות לפעולה בחו"ל, ישיבת  
הוה"פ הציוני.

11 בבוקר (אחור של 1 1/2 שעה) ישיבה עם הצג. של-פוע"צ.  
בנארי מביע דעתו על הפוליטיקא של המפלגה פעולתה ועמדתה בשאלת  
הלשון. רייס אינו מסכים לחאור הפסימי של ביר. אין קשר סטניק  
בין הרכז ובין הסניפים. ההצלחה בבחירות אינה אמנם בכוח המפלגה  
אלא בגורמים אישיים ומקומיים, אבל היא מעידה על קידמה למפלגה  
של המצביעים. אולם אין משמעת במפלגה. אין רייס חושב שלמפלגה  
אין דרך - יש בה חלוקי דעות, אבל יש דרך למפלגה, השונה מדרך  
מפלגות אחרות בברית. מרכז הוכוח הוא שאלת השפה - לא ביחס לארץ,  
כי אם ביחס בגולה. אם "תרבות" תעבור לידינו - תחדל להתקיים,